

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2024 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

sprawy Z. C. skazanego z art. 54 § 1 k.k.s. i inne,

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt II AKa 63/22, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 29 lipca 2021 r., sygn. akt III K 181/14,

p o s t a n o w i ł

1. **oddalić kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną;**

2. **obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[PGW]

UZASADNIENIE

Na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 29 lipca 2021 r., sygn. akt III K 181/14, oskarżony Z. C. został uznany za winnego:

1/ przestępstwa z art. 54 § 1 k.k.s., art. 73a § 1 k.k.s., art. 62 § 2 k.k.s. – w brzmieniu obowiązującym przed 01.01.2017 r. – przy zastosowaniu art. 2 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s. – w brzmieniu obowiązującym przed 1.01.2017 r. – przy zastosowaniu art. 2 § 2 k.k.s., polegającego na tym, że w okresie od dnia 24 lipca 2008 r. do dnia 26 listopada 2010 r. w S., K. W., L. i N. ., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu tego samego zamiaru, wykorzystując kontrolowane przez siebie podmioty

gospodarcze [...] s.r.o. z siedzibą w B. i [...] Ltd. z siedzibą w L., w których działał jako ich pełnomocnik, uchylał się od opodatkowania w związku z wewnątrzwspólnotowym nabyciem, a także sprowadzeniem na polski obszar celny wyrobu akcyzowego impregnatu ropopochodnego o nazwie handlowej [...] produkowanego przez spółkę [...] a.s. z siedzibą w L. w C. w łącznej ilości 1.399.134 litrów, który ze względu na jego przeznaczenie objęty był zwolnieniem od akcyzy i opłaty paliwowej, wskutek czego doprowadził do uszczuplenia należności publicznoprawnych wobec Skarbu Państwa w łącznej wysokości 3.058.002 zł, w tym z tytułu VAT w kwocie 433.293 zł, z tytułu podatku akcyzowego w kwocie 2.486.378 zł, z tytułu opłaty paliwowej w kwocie 138.331 zł, gdzie kwota uszczuplonych należności publicznoprawnych jest wielka oraz naraził na uszczuplenie należności publicznoprawnych w łącznej wysokości 84.221 zł, w tym z tytułu podatku akcyzowego w kwocie 79.787 zł oraz z tytułu opłaty paliwowej w kwocie 4.434 zł, w ten sposób, że:

1/ w okresie od dnia 24 lipca 2008 r. do dnia 25 lutego 2010 r. w K. W. i L., działając wspólnie i w porozumieniu z M. K. i W. O. wprowadził na polski obszar celny pochodzący z 30 wewnątrzwspólnotowych dostaw prowadzonych za pośrednictwem [...] s.r.o. z siedzibą w B., a od lutego 2009 r. bezpośrednio z [...] a.s. z siedzibą w L., impregnat ropopochodny [...] w łącznej ilości 641.320 kg (około 758.959 litrów), który ze względu na jego przeznaczenie objęty był zwolnieniem od akcyzy i opłaty paliwowej, a następnie wprowadzał go do sprzedaży w ramach W. Sp. z o.o., w imieniu której działali M. K. i W. O., jako pełnowartościowy olej napędowy, i tak:

a/ w okresie od dnia 24 lipca 2008 r. do dnia 25 czerwca 2009 r. działając wspólnie i w porozumieniu z M. K. i W. O. po uprzednim wystawieniu przez kontrolowaną przez siebie spółkę [...] s.r.o. z siedzibą w B., w której pełnił funkcję pełnomocnika zarządu na podstawie udzielonych mu w dniu 31.07.2007 r. i 16.06.2008 r. pełnomocnictw, nierzetelnych faktur sprzedaży na rzecz [...] Sp. z o.o. impregnatu ropopochodnego [...], i tak:

1. faktury nr [...] z dnia 24.07.2008 r. na 24 400 kg produktu o nazwie [...],
2. faktury nr [...] z dnia 25.07.2008 r. na 24 390 kg produktu o nazwie [...],

3. faktury nr [...] z dnia 06.08.2008 r. na 23 950 kg produktu o nazwie [...],
4. faktury nr [...] z dnia 02.10.2008 r. na 22 820 kg produktu o nazwie [...],
5. faktury nr [...] z dnia 02.10.2008 r. na 24 590 kg produktu o nazwie [...],
6. faktury nr [...] z dnia 09.10.2008 r. na 24 460 kg produktu o nazwie [...],
7. faktury nr [...] z dnia 08.12.2008 r. na 24 270 kg produktu o nazwie [...],
8. faktury nr [...] z dnia 10.12.2008 r. na 23 880 kg produktu o nazwie [...],

9. faktury nr [...] z dnia 19.12.2008 r. na 22 180 kg produktu o nazwie [...],

a od lutego 2009 r. dokonując zamówienia impregnatu ropopochodnego [...] bezpośrednio z [...] a.s. z siedzibą w L. na rzecz [...] Sp. z o.o. na podstawie udzielonego mu w dniu 18.12.2008 r. przez W. O. jako wiceprezesa zarządu pełnomocnictwa i zaewidencjonowaniu przez [...] nierzetelnych faktur zakupu impregnatu ropopochodnego [...], i tak:

10. faktury nr [...] z dnia 11.02.2009 r. na 23680 kg produktu o nazwie [...],
11. faktury nr [...] z dnia 03.03.2009 r. na 23560 kg produktu o nazwie [...],
12. faktury nr [...] z dnia 19.03.2009 r. na 22530 kg produktu o nazwie [...],
13. faktury nr [...] z dnia 16.04.2009 r. na 23340 kg produktu o nazwie [...],
14. faktury nr [...] z dnia 24.04.2009 r. na 23450 kg produktu o nazwie [...],
15. faktury nr [...] z dnia 05.05.2009 r. na 23510 kg produktu o nazwie [...],
16. faktury nr [...] z dnia 19.05.2009 r. na 14950 kg produktu o nazwie [...],
17. faktury nr [...] z dnia 25.06.2009 r. na 13250 kg produktu o nazwie [...],

wprowadził na polski obszar celny impregnat ropopochodny [...] w łącznej ilości 383 210 kg, który następnie wprowadzany był do sprzedaży poprzez [...] Sp. z o.o. jako pełnowartościowy olej napędowy,

b/ w okresie od dnia 31 lipca 2009 r. do dnia 12 stycznia 2010 r., działając wspólnie i w porozumieniu z M. K. i W. O., a nadto jako pełnomocnik [...] Ltd. z siedzibą w L.,

na podstawie udzielonego mu przez M. H. pełnomocnictwa z dnia 10.02.2009 r., wprowadził na polski obszar celny impregnat ropopochodny [...] o wadze 258.110 kg pochodzący z 13 wewnątrzwspólnotowych dostaw realizowanych bezpośrednio z [...] a.s. z siedzibą w L. na teren działającej w ramach [...] Sp. z o.o. bazy paliwowej w K. W., który to transport realizowany był w ramach prowadzonej przez W. O. działalności gospodarczej pod nazwą [...] W. O., jednocześnie dla faktycznego ukrycia pochodzenia pozyskanego w ten sposób produktu ropopochodnego, działając w imieniu [...] Ltd. z siedzibą w L. z M. K. działającym w imieniu [...] Sp. z o.o. zawarł w dniu 01.07.2009 r. pozorną umowę poddzierżawy zbiornika nr 8 położonego na terenie bazy paliwowej w K. W. oraz dokonał w oparciu o nierzetelną fakturę nr [...] z dnia 24.09.2009 r. wystawioną przez [...] Sp. z o.o. na rzecz [...] Ltd z siedzibą w L. zapłaty za najem zbiornika i w ten sposób sprowadził:

18. w dniu 31.07.2009r .22 890 kg produktu o nazwie [...],
19. w dniu 12.08.2009 r.22 670 kg produktu o nazwie [...],
20. w dniu 26.08.2009 r.22 920 kg produktu o nazwie [...],
21. w dniu 21.09.2009 r.14 900 kg produktu o nazwie [...],
22. w dniu 23.09.2009 r.12 000 kg produktu o nazwie [...],
23. w dniu 02.11,2009 r.15 990 kg produktu o nazwie [...],
24. w dniu 30.11,2009 r.19 950 kg produktu o nazwie [...],
25. w dniu 07.12.2009 r.22 170 kg produktu o nazwie [...],
26. w dniu 09.12.2009 r.21 850 kg produktu o nazwie [...],
27. w dniu 14.12.2009 r. 19 750kg produktu o nazwie [...],
28. w dniu 16.12.2009 r. 22 400kg produktu o nazwie [...],
29. w dniu 30.12.2009 r. 21 900kg produktu o nazwie [...],
30. w dniu 12.01.2010 r. 18 720kg produktu o nazwie [...],

który to produkt następnie wprowadzany był do sprzedaży poprzez [...] Sp. z o.o. jako pełnowartościowy olej napędowy –

przy czym w związku ze zmianą przeznaczenia i sprzedażą produktu ropopochodnego o nazwie handlowej [...] jako pełnowartościowego oleju napędowego doszło do uszczuplenia należności publicznoprawnych wobec Skarbu

Państwa w łącznej wysokości 1.479.501 zł, w tym z tytułu podatku akcyzowego w kwocie 1.399.766 zł i z tytułu opłaty paliwowej w kwocie 79.735 zł;

2/ w okresie od dnia 27 lipca 2010 r. do dnia 26 listopada 2010 r. w N. oraz G. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu tego samego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z A. M., a nadto jako pełnomocnik [...] Ltd. z siedzibą w L. na podstawie udzielonego mu przez M. H. pełnomocnictwa z dnia 10.02.2009 r., po uprzednim zawarciu dla pozoru w imieniu [...] Ltd z siedzibą w L. w dniu 20.07.2010 r. z A. M. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą [...], umowy najmu zbiornika o pojemności 32m² położonego na terenie bazy paliwowej w N. i zaakceptowaniu 3 nierzetelnych faktur wystawionych przez [...] z siedzibą w G. na rzecz [...] Ltd. z siedzibą w L. za najem zbiornika, i tak:

31. faktury nr [...] z dnia 06.09.2010 r. na kwotę 2.000 zł netto (VAT 440 zł),
32. faktury nr [...] z dnia 06.10.2010 r. na kwotę 1.000 zł netto (VAT 220 zł).
33. faktury nr [...] z dnia 05.11.2010 r. na kwotę 1.000 zł netto (VAT 220 zł),

w wyniku 22 wewnątrzwspólnotowych dostaw z [...] a.s. z siedzibą w L. w C. realizowanych na rzecz [...] Ltd. z siedzibą w L., wprowadził na polski obszar celny będący wyrobem akcyzowym impregnat ropopochodny [...] w łącznej ilości 640.175 litrów (tj. ok. 540.956 kg), który ze względu na jego przeznaczenie objęty był zwolnieniem od akcyzy i opłaty paliwowej, i tak:

- w dniu 27.07.2010 r. 28 089 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 31.07.2010 r. 27 975 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 06.08.2010 r. 26 670 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 13.08.2010 r. 29 763 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 20.08.2010 r. 29 911 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 04.09.2010 r. 29 505 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 10.09.2010 r. 29 567 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 13.09.2010 r. 29 720 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 17.09.2010 r. 29 622 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 20.09.2010 r. 29 709 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 28.09.2010 r. 29 572 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 01.10.2010 r. 29 128 litrów produktu o nazwie [...],

- w dniu 04.10.2010 r. 29 257 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 08.10.2010 r. 29 026 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 11.10.2010 r. 28 786 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 15.10.2010 r. 29 418 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 23.10.2010 r. 29 320 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 29.10.2010 r. 28 863 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 05.11.2010 r. 28 989 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 12.11.2010 r. 29 499 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 19.11.2010 r. 28 985 litrów produktu o nazwie [...],
- w dniu 26.11.2010 r. 28 801 litrów produktu o nazwie [...],

zaś A. M. na podstawie pozornej umowy najmu z dnia 20 lipca 2010 r. zbiornika na paliwa płynne przyjął impregnat ropopochodny [...] na teren prowadzonej bazy paliwowej w N. pod pozorem, że stanowi on własność [...] Ltd. z siedzibą w L., a następnie po uprzednim zmieszaniu go z innymi produktami ropopochodnymi, w tym z olejem napędowym, produkt ten wprowadzany był do sprzedaży w ramach prowadzonej przez A. M. działalności [...] z siedzibą w G. jako pełnowartościowy olej napędowy - przy czym w związku ze zmianą przeznaczenia i sprzedażą produktu ropopochodnego o nazwie handlowej [...] jako pełnowartościowego oleju napędowego, doszło do uszczuplenia należności publicznoprawnych wobec Skarbu Państwa w łącznej wysokości 1.578.501 zł, w tym z tytułu VAT w kwocie 433.293 zł, z tytułu podatku akcyzowego w kwocie 1.086.612 zł, z tytułu opłaty paliwowej w kwocie 58.596 zł, gdzie kwota uszczuplonych należności publicznoprawnych jest wielka oraz naraził na uszczuplenie należności publicznoprawnych w łącznej wysokości 84.221 zł, w tym z tytułu podatku akcyzowego w kwocie 79.787 zł oraz z tytułu opłaty paliwowej w kwocie 4.434 zł – i za to na podstawie art. 54 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 2 k.k.s. w zw. z art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s. – w brzmieniu obowiązującym przed 1.01.2017 r., przy zastosowaniu art. 2 § 2 k.k.s., Sąd wymierzył oskarżonemu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 700 stawek dziennych grzywny przyjmując, iż jedna stawka dzienna wynosi 50 zł.

2/ Na podstawie art. 33 § 1 k.k.s - w brzmieniu obowiązującym przed dniem 27.04.2017 r., przy zastosowaniu art. 2 § 2 k.k.s. Sąd orzekł środek karny

przepadku korzyści majątkowej w kwocie 81.186 zł i 160 Euro wraz z ustawowymi odsetkami, którą oskarżony Z. C. osiągnął z popełnienia tego przestępstwa;

3/ Na podstawie art. 33 § 1 k.k.s. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 27.04.2017 r. - przy zastosowaniu art. 2 § 2 k.k.s., Sąd orzekł środek karny ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku korzyści majątkowej w kwocie 110.732,03 zł, którą oskarżony Z. C. osiągnął z popełnienia w/w przestępstwa;

4/ Oskarżony Z. C. został uznany za winnego tego, że w okresie od dnia 22 kwietnia 2009 r. do dnia 8 listopada 2010 r. w S. i P. oraz innych nieustalonych miejscach, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, czyniąc sobie z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu, wykorzystując rachunek bankowy prowadzony w [...] S.A. z siedzibą w W. numerze [...] dla kontrolowanej przez siebie spółki [...] Ltd. z siedzibą w L., przyjmował środki płatnicze pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem przestępstwa skarbowego polegającego na wprowadzaniu na polski obszar celny stanowiącego wyrób akcyzowy impregnatu ropopochodnego [...], który ze względu na jego przeznaczenie objęty był zwolnieniem od akcyzy i opłaty paliwowej, a następnie zmianie jego przeznaczenia i wprowadzaniu go do sprzedaży za pośrednictwem podmiotów gospodarczych [...] Sp. z o.o. i [...] z siedzibą w G. jako pełnowartościowego oleju napędowego, w wyniku którego doszło do uszczuplenia należności publicznoprawnych wobec Skarbu Państwa w łącznej wysokości 3.058.002 zł, w tym z tytułu VAT w kwocie 433.293 zł, z tytułu podatku akcyzowego w kwocie 2.486.378 zł, z tytułu opłaty paliwowej w kwocie 138.331 zł, które to środki pieniężne w łącznej wysokości co najmniej 2.268.218,21 zł:

a/ wpłacił na rachunek bankowy [...] Ltd. z siedzibą w L.– tytułem płatności za fikcyjne transakcje handlowe oraz posługując się fikcyjnymi danymi wpłacających, tj. [...] Sp. z o. o., [...] Sp. z o. o., [...] S.A., [...] Sp. z o. o., [...] , K. R., K. M.– tytułem fikcyjnej płatności realizowanej w imieniu [...] Sp. z o.o. - tytułem wpłat gotówkowych w imieniu własnym;

b/ przelał z rachunku walutowego o nr [...] prowadzonego na rzecz [...] Ltd. z siedzibą w L. w [...] S.A. z siedzibą w W., a następnie część środków pieniężnych w łącznej kwocie 2.114.225,10 zł przekazywał za granicę jako zapłatę wobec [...] a.s. z siedzibą w L. w C. za impregnat ropopochodny [...] -

- przez co w znacznym stopniu utrudnił stwierdzenie przestępnego pochodzenia środków pieniężnych oraz ich wykrycie i zajęcie, to jest, został uznany winnym przestępstwa z art. 299 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 23.06.2020 r. - przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. - i za to na podstawie art. 299 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. Sąd wymierzył mu karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności;

5/ Na podstawie art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. i art. 39 § 1 i 2 k.k.s. Sąd połączył wymierzone jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył oskarżonemu Z. C. karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, na poczet której na podstawie art. 63 § 1 k.k. - w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r., przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s., zaliczył oskarżonemu okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 29 listopada 2010 r. do dnia 7 kwietnia 2011 r.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca z urzędu Z. C. adw. K. C., który zarzucił obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a w szczególności art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. Nadto zarzucił obrazę prawa materialnego, a to art. 54 § 1 k.k.s. W konkluzji podniósł, że w rezultacie tej obrazy przepisów Sąd dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych mającego wpływ na treść wyroku. Apelacja zawierała także zarzut niewspółmierności wymierzonej kary.

Po rozpoznaniu apelacji, Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 23 lutego 2023 r., w sprawie o sygn. akt II AKa 63/22, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok wobec oskarżonego Z. C..

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego Z. C., nie podając w jakiej części zaskarża wyrok, lecz analiza skargi dowodzi, że dotyczy całości tego orzeczenia.

Obrońca na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. podniósł zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa, a to:

1/ art. 117 § 2 k.p.k. w zw. z art. 86 § 2 k.p.k. w zw. z art. 374 § 1 k.p.k., co w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia prawa oskarżonego do obrony w rozumieniu art. 6 k.p.k., a także art. 42 § 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;

2/ art. 79 § 2 k.p.k., co w efekcie doprowadziło do zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej stypizowanej w przepisie art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.;

3/ art. 440 k.p.k. wobec rażącej niesprawiedliwości wydanych wobec skazanego wyroków Sądów obu instancji.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację obrońcy, prokurator Prokuratury Okręgowej w Poznaniu wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym, o jakim mowa w art. 535 § 3 k.p.k. Analiza zarzutów kasacyjnych nie wykazała, by doszło do rażącego naruszenia przepisów w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k.

Zarzut pierwszy kasacji jest zasadniczo tożsamy z zarzutem postawionym w apelacji. Odniósł się do niego więc już rzetelnie Sąd odwoławczy, przedstawiając właściwą perspektywę zdarzenia zaprezentowanego w kasacji w sposób wyabstrahowany z całego kontekstu postępowania. Sąd ten dokonał starannej analizy całego przebiegu postępowania sądowego. Dał w ten sposób wyraz swojej skrupulatności, a także temu, że zbadał całość sprawy z punktu widzenia możliwości naruszenia prawa do obrony poprzez prowadzenie czynności pod nieobecność oskarżonego. Dokonał kontroli i tych okoliczności, na których terminach rozprawy oskarżony był obecny, a na których nie – i z jakiego powodu. Rozważania te są na tyle szczegółowe i rzetelne, że nie wymagają powtórzenia w ramach niniejszego uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego oddalającego kasację. Zarówno oskarżony jak i jego obrońca mieli już okazję sprawdzić, czy Sąd odwoławczy wziął pod uwagę wszystkie terminy rozprawy, które odbyły się w tej sprawie i czy w przypadku każdej rzetelnie sprawdził obecność lub nieobecność oskarżonego oraz jej przyczyny. Słusznie w rezultacie tak dokonanej analizy Sąd drugiej instancji doszedł do wniosku, że zarzut apelacyjny miał jedynie wymowę iluzoryczną, mającą stwarzać pozory zaistnienia w sposób realny okoliczności wskazujących, iż naruszono prawo do „podejmowania czynności służących obronie” z uwagi na stan zdrowia oskarżonego. Należy zauważyć, że ów stan zdrowia

oskarżonego był w istocie poważny, ale z pewnością nie był takim, który sam w sobie wykluczał udział oskarżonego w procesie, o czym świadczyła opinia biegłych lekarzy, jaką uzyskano w wyniku postanowienia Sądu z dnia 7 września 2016 r. (k. 4467).

Sąd odwoławczy wskazał skrupulatnie, że w toku tego procesu miała miejsce rozprawa w dniach: 3 sierpnia 2015 r., 4 grudnia 2015 r., 24 maja 2016 r., 15 listopada 2016 r., 8 grudnia 2016 r., 14 lutego 2017 r., 9 marca 2017 r., 11 kwietnia 2017 r., 6 września 2017 r., 10 stycznia 2018 r., 6 lutego 2018 r., 16 maja 2018 r., 22 października 2018 r., 9 maja 2019 r., 5 czerwca 2019 r., 13 lutego 2020 r., 25 września 2020 r., 10 lutego 2021 r., 24 lutego 2021 r., 15 czerwca 2021 r. i 19 lipca 2021 r. Podkreślić trzeba, że w wielu z nich brał udział obrońca oskarżonego, a więc Z. C. był należycie reprezentowany, a nadto, obrońca oskarżonego po konsultacji z nim, mógł wykazywać aktywność procesową na tożsamym poziomie co oskarżony, gdyby on sam brał udział w rozprawie. Jednocześnie ze strony oskarżonego lub jego obrońcy nie było żadnej sugestii wskazującej na to, że nie chcą, aby odbyła się dana rozprawa, gdyż nie wnosili o jej odroczenie. Analiza akt sprawy i argumentów przedstawionych przez Sąd odwoławczy musiała prowadzić do wniosku, że trafne były ustalenia tego Sądu co do tego, iż powyższe informacje, a nawet składanie zaświadczeń wydanych przez uprawnionego lekarza, wskazujących na dolegliwości wcześniej stwierdzone u oskarżonego wobec posiadania przez Sąd aktualnych opinii ZMS w Szczecinie, z których wynikało, że mimo ich istnienia może oskarżony brać udział w postępowaniu karnym - było niczym innym jak nieudolną próbą torpedowania przebiegu procesu. Z analizy przedstawionej przez Sąd odwoławczy wynika, że tożsama sytuacja zaistniała także przed tym Sądem.

Należy stwierdzić, że zgodnie z art. 378a § 1 k.p.k., jeżeli oskarżony lub obrońca nie stawiał się na rozprawę, będąc zawiadomiony o jej terminie, sąd, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, może przeprowadzić postępowanie dowodowe podczas jego nieobecności, chociażby usprawiedliwił należycie niestawiennictwo, a w szczególności przesłuchać świadków, którzy stawili się na rozprawę, nawet jeżeli oskarżony nie złożył jeszcze wyjaśnień. Z paragrafu 3 tego przepisu wynika, że jeżeli sąd przeprowadził postępowanie dowodowe podczas

nieobecności oskarżonego lub obrońcy w wypadku, o którym mowa w § 1, oskarżony lub obrońca może najpóźniej na kolejnym terminie rozprawy, o którym był należycie zawiadomiony, przy jednoczesnym braku procesowych przeszkód do jego stawiennictwa, złożyć wniosek o uzupełniające przeprowadzenie dowodu przeprowadzonego podczas jego nieobecności. Prawo do złożenia wniosku nie przysługuje, jeżeli okaże się, że nieobecność oskarżonego lub obrońcy na terminie rozprawy, na którym przeprowadzono postępowanie dowodowe na podstawie paragrafu 1, była nieusprawiedliwiona. Nie ulega wątpliwości, zwłaszcza w świetle analizy przedstawionej przez Sąd odwoławczy, że w niniejszej sprawie doszło do „szczególnie uzasadnionego wypadku”, który umożliwiał prowadzenie postępowania pod nieobecność oskarżonego, chociażby usprawiedliwił należycie niestawiennictwo. Nadto, ewidentnie widoczne było, że chodzi o obstrukcję procesową i w takiej sytuacji strona nie może powoływać się na swoje prawo do obrony, którego nadużyła.

Również wskazane w drugim zarzucie naruszenie prawa należy ocenić jako iluzoryczne, zaś sam zarzut jako oczywiście bezzasadny. Nie doszło do naruszenia norm przepisu art. 79 § 2 k.p.k., a w konsekwencji nieuprawnione jest oparte na tym zarzucie twierdzenie, iż zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza stypizowana w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Niewątpliwie na rozprawie apelacyjnej w dniu 23 lutego 2023 r. obrońca był obecny, co wynika z protokołu rozprawy (k. 6418). Ponownie oskarżony wykorzystał przepisy procedury w sposób instrumentalny, co prowadziło do nadużycia prawa. Trafnie postrzega tę sytuację procesową prokurator, podnosząc w odpowiedzi na kasację - „skazany nie tylko nie stawiał się osobiście na rozprawie odwoławczej w dniu 23 lutego 2023 r., ale dodatkowo - właściwie tuż przed nią – podjął działania mające uniemożliwić jej przeprowadzenie we wskazanym terminie. Wypowiedział bowiem na kilkanaście dni przed rozprawą odwoławczą stosunek obrończy wiążący go z jego dotychczasowym, wieloletnim obrońcą, o czym powiadomił Sąd Apelacyjny zaledwie kilka dni przed rozprawą. Nadto w miejsce poprzedniego obrońcy (adw. K. C.) na dwa dni przed rozprawą odwoławczą ustanowił innego obrońcę (adw. P. M.). Należy to poczytać jako kolejny element zachowania skazanego i realizowanej konsekwentnie (również podczas postępowania odwoławczego) strategii

skazanego zmierzającego do przedłużenia procesu, a w konsekwencji uniknięcia odpowiedzialności za popełnione czyny. Nagła i niepoparta logiczną argumentacją „utrata zaufania” Z. C. do obrońcy z wyboru, który reprezentował skazanego podczas wielu lat procesu, był aktywny w postępowaniu karnym i działał jeszcze po wydaniu wyroku Sądu I instancji składając apelację w jego imieniu, również zdaje się wpisywać w tę strategię”.

Co więcej, Sąd nie wydał formalnego postanowienia w przedmiocie zwolnienia dotychczasowego obrońcy, na rozprawie apelacyjnej stawiał się obrońca oskarżonego adwokat K. C. i reprezentował Z. C. popierając wszystkie zarzuty apelacji i wnosząc o uniewinnienie swojego mandanta. Zgodnie z treścią art. 378 § 3 k.p.k. Sąd dopuszczając adwokata K. C. do udziału w rozprawie apelacyjnej podjął tym samym decyzję, że dotychczasowy obrońca może bez uszczerbku dla prawa oskarżonego do obrony pełnić swoje obowiązki, w szczególności dlatego, iż nowy obrońca nie podjął jeszcze obrony (nie zapoznał się z aktami sprawy, nie stawiał się na termin rozprawy). Sąd Apelacyjny na rozprawie apelacyjnej w dniu 23 lutego 2023 r. (k. 6418) rozwiął wszystkie wątpliwości, jakie ewentualnie można by mieć do prawidłowości rozpoznania niniejszej sprawy.

Mianowicie Sąd wówczas postanowił: 1/ na podstawie art. 378 § 2 k.p.k. nie uwzględnić wniosku oskarżonego Z. C. o zwolnienie z obowiązków obrońcy z urzędu adw. K. C.; 2/ na podstawie art. 20 § 1 k.p.k. zawiadomić ORA w [...] o rażącym naruszeniu obowiązków procesowych przez adw. P. M.; 3/ nie uwzględnić wniosku oskarżonego Z. C., adw. P. M. i adw. A. C. o odroczenie rozprawy apelacyjnej. Sąd w motywach rozstrzygnięcia przedstawił dokładną analizę sytuacji procesowej, która powinna być obecnie autorowi kasacji znana. Jak podniósł Sąd: „Oskarżony Z. C. został zawiadomiony o terminie dzisiejszej rozprawy 15 grudnia 2022 r. i mimo tak wczesnego zawiadomienia go o rozprawie apelacyjnej, dopiero 21 lutego 2023 r., a więc 2 dni przed rozprawą odwoławczą, oskarżony ustanowił obrońcę z wyboru w osobie adw. P. M.. Takie działanie, podjęte przez tego oskarżonego tuż przed rozprawą odwoławczą, nie ma charakteru przypadkowego, a wręcz jest to działanie intencjonalne i zmierzało do storpedowania postępowania sądowego. Nadto, oskarżony nie wykazał w żaden sposób, aby istniały jakiegokolwiek przesłanki mające uzasadniać zwolnienie adw. L. C. z obowiązków obrończych,

działającego jako jego obrońca z urzędu od 3.10.2019 r. (k. 5517), na etapie postępowania apelacyjnego, o czym decyduje sąd, a nie oskarżony lub obrońca. Tym samym wypowiedzenie pełnomocnictwa, autorstwa tego oskarżonego, które wpłynęło do tutejszego sądu 15 lutego 2023 r. jest prawnie czynnością bezskuteczną. Natomiast podjęcie się obrony przez adw. P. M. 21 lutego 2023 r., wiedzącego, że rozprawa apelacyjna ma odbyć się 23 lutego 2023 r., było działaniem naruszającym zasady etyki zawodowej, które poniża zawód adwokata w opinii publicznej i podrywa zaufanie do tego zawodu, skoro podjęcie się obrony na tym etapie postępowania sądowego tuż przed rozprawą apelacyjną, przyczynić się musiało do podjęcia próby zaburzenia czynności sądowych, a taka postawa, ze strony adwokata, nie może być usprawiedliwiona ewentualnymi sugestiami klienta”.

Następnie Sąd ten przedstawił obszerne uzasadnienie, dlaczego dokumenty przedstawione przez obrońcę jako usprawiedliwienie nieobecności oskarżonego na rozprawie odwoławczej nie mogą wyrzucić pożądaných przez obronę rezultatów: „także Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że zaświadczenie lekarskie z 16 lutego 2023 r. wydane przez dr med. M. D. oraz z 20 lutego 2023 r. przez J. P. -G., które to dokumenty miały być skutecznymi przesłankami do odroczenia dzisiejszej rozprawy apelacyjnej, w kontekście działań podjętych przez oskarżonego Z. C. tuż przed rozprawą apelacyjną, nie mogą do tego doprowadzić. Według tych dokumentów, ów oskarżony ma pozostawać pod kontrolą i leczeniem psychiatrycznym z powodu łagodnych zaburzeń poznawczych, ma on ograniczone zaburzenie afektywne o obrazie depresyjno-dysforycznym. Mimo takich zaburzeń, na które powołuje się ten oskarżony, a które stwierdzają wystawcy tych dokumentów, oskarżony podejmował szeroki wachlarz wielu różnorodnych działań, które w jasny i logiczny obiektywnie sposób wykluczają te dolegliwości. Oskarżony skonstruował i skierował pismo (oświadczenie) do obrońcy z urzędu o wypowiedzeniu pełnomocnictwa, nadał pismo do tutejszego sądu zawierające to oświadczenie 13 lutego 2023 r., udał się do lekarza do B., podjął działania w celu znalezienia obrońcy, który ma sprawę poprowadzić jako obrońca z wyboru, następnie z pewnością musiał zapoznać z istotą sprawy, później znaleźć i udać się do lekarza wydającego zaświadczenie 20 lutego 2023 r.” (w S. – k. 6412).

Te działania przeczą temu, by miały miejsce w stosunku do oskarżonego zaburzenia afektywne w postaci zaburzeń aktywności, myślenia, zachowań, czy też by miał on tak obniżony nastrój, aby zaniechać obrony swoich interesów, w tym procesowych, nie wyłączając destrukcji rytmu niniejszego postępowania. Innymi słowy, nie ma żadnych wykładników, które wskazywałyby na utrudnienia w jego funkcjonowaniu życiowym. Nadto przepis art. 117 k.p.k. pozwala na prowadzenie rozprawy niezależnie od przyczyny niestawiennictwa, jeżeli stawiał się obrońca, a oskarżony ma obrońcę z urzędu, którego od udziału w rozprawie apelacyjnej nie zwolniono, skoro nie było ku temu żadnych przesłanek, a wyznaczenie obrońcy z wyboru ma charakter pełnej obstrukcji procesowej.

Jeśli chodzi o zarzut podniesiony w *petitum* pod pozycją trzecią, to w tym przypadku pod pozorem naruszenia art. 440 k.p.k., autor kasacji usiłuje, co wynika z uzasadnienia tej skargi, podważyć ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji. Ponieważ jednak brak zarzutu naruszenia określonego przepisu prawa materialnego lub procesowego w tym zakresie, zarzut ten należy uznać za niedopuszczalny. Jak podnosi się w orzecznictwie - „Przepis art. 440 k.p.k. z racji swego wyjątkowego charakteru znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy zaskarżone orzeczenie lub zawarte w nim rozstrzygnięcie jest rażąco niesprawiedliwe, a zatem dotknięte uchybieniami mieszczącymi się w każdej z tzw. względnych przyczyn odwoławczych, o ile ich waga i charakter jest taki, że czyni to orzeczenie niesprawiedliwym w stopniu rażącym. Rażąca niesprawiedliwość orzeczenia sądu odwoławczego ma miejsce wtedy, gdy sąd ten pominął lub nie zauważył uchybień popełnionych przez sąd, niewątpliwych i bezspornych, które w sposób znaczący mogły stanowić o naruszeniu przez orzeczenie między innymi zasady sprawiedliwej represji. Owa <<rażąca niesprawiedliwość>> w rozumieniu art. 440 k.p.k. musi być nie tylko <<oczywista>> - a więc <<widoczna na pierwszy rzut oka, niewątpliwa>> - ale też ma wyrażać poważny ciężar gatunkowy uchybienia, które legło u podstaw wydania orzeczenia dotkniętego <<rażącą niesprawiedliwością>>. Rzec więc dotyczy nie każdej niesprawiedliwości wydanego orzeczenia, a jedynie takiej, której nie można pogodzić chociażby z zasadą rzetelnego procesu” (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2023 r., III KK 256/23, LEX nr 3588664*). Jednak podniesienie w ramach postępowania kasacyjnego zarzutu naruszenia art. 440

k.p.k. jest dopuszczalne, o ile zostanie on powiązany z konkretnym uchybieniem, którym obarczone jest skarżone orzeczenie, a którego nieuwzględnienie z urzędu i utrzymanie orzeczenia w mocy, spowodowało rażącą niesprawiedliwość orzeczenia sądu pierwszej instancji (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2020 r., III KK 274/20, LEX nr 3270787*). W niniejszej sprawie autor kasacji jednak nie podnosi żadnego uchybienia, które mogłoby prowadzić do stwierdzenia rażącego naruszenia prawa, a wskutek tego – rażącej niesprawiedliwości orzeczenia.

Trzeba zauważyć, że nieskorzystanie w niniejszej sprawie przez Sąd odwoławczy z unormowania art. 440 k.p.k. nie stanowi naruszenia prawa, jest bowiem niczym innym jak tylko wyrazem przekonania Sądu o sprawiedliwości wyroku.

W podsumowaniu powyższych uwag należy stwierdzić, że nie doszło do podniesionych w kasacji naruszeń przepisów prawa. W rezultacie tej oceny zarzuty kasacyjne jawią się jako całkowicie pozbawione podstaw, a więc konieczne było oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k., obciążając nimi skazanego.

[PGW]

[ał]